

Δευτέρα, 11 Δεκεμβρίου 2023

Γλώσσα:

Δευτερεύουσες τελικές προτάσεις (Σημειώσεις)

Δευτερεύουσες συμπερασματικές-αποτελεσματικές προτάσεις (Σημειώσεις)

Φυλλάδιο Εργασιών

Φυσικά:

Γράψαμε διαγώνισμα στο Πεπτικό Σύστημα

Φίλοι από άλλες χώρες

Πολλά σχολεία της χώρας μας έχουν επικοινωνία με σχολεία άλλων χωρών, έτσι ώστε να δώσουν την ευκαιρία στους μαθητές τους να κάνουν φίλους παντού. Αυτό γίνεται από παλιά σε αρκετά σχολεία μας. Βέβαια, τότε η επικοινωνία γινόταν αποκλειστικά με επιστολές.

Δείτε τι δημοσίευσε ένα σχολείο της Χίου για εκείνη την εποχή στην ιστοσελίδα του*:

«Το σχολείο μας πάντα ανέπτυξε σχέσεις φιλίας με άλλα σχολεία του εσωτερικού και του εξωτερικού. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η φιλία που ανέπτυξαν οι μαθητές του σχολείου **μετά του σχολείου της Νέας Υόρκης** της Αμερικής Little Tor Elementary School* το 1967. Κάθε παιδί του Η' Δημοτικού Σχολείου αλληλογραφούσε με ένα παιδί του σχολείου Λιτλ Τορ».

Αποτέλεσμα αυτής της αλληλογραφίας ήταν η ανάπτυξη φιλίας μεταξύ μαθητών και δασκάλων με ανταλλαγή αναμνηστικών δώρων. Ένα από τα ενθύμια της εποχής αυτής είναι:

«... ένα χρυσομέταλλο σετ λουστραρισμένο με καρυδί χρώμα **εις ανταπόδοσιν** της αλληλογραφίας μεταξύ των μαθητών των δύο σχολείων. Τρεις γραμμές των ωραίων χαραγμένων ελληνικών ακούλouthσαν γραμμές χαραγμένες **εις τα αγγλικά**... Μετά έρχεται το όνομα και η διεύθυνση του τοπικού σχολείου».

*www.8dim-chiou.chi.sch.gr

*Δημοτικό σχολείο του Λιτλ Τορ

οι φίλοι μας, οι φίλες μας

Από απόσπασμα αλληλογραφίας της εποχής μαθαίνουμε:

«... Δέματα και επιστολές διπλού ενδιαφέροντος **αντηλλάγησαν** το πρώτο έτος. Στην Ελλάδα **εστάλησαν** νομίσματα αμερικάνικα, μικρές εθνικές πέτρες, φωτογραφίες τοπικές, μικρά ανθοδοχεία και μικροί προσωπικοί θησαυροί. Από την Ελλάδα **έφθασαν** μικρά πακέτα της τοίχλας παραγωγής Χίου, τεμάχια άγευστων κρυστάλλων **εκ των οποίων** έγινε η μαστίχα, φωτογραφίες της νήσου Χίου και χρωματιστά βιβλία...».

1. Στα παραπάνω κείμενα κάποιες λέξεις και φράσεις είναι γραμμένες στην «επίσημη» γλώσσα εκείνης της εποχής, στην καθαρεύουσα. Μπορείτε να τις βρείτε και να τις ξαναγράψετε όπως τις χρησιμοποιούμε σήμερα;

... μετά του σχολείου... => με το σχολείο

Ακόμη, αντάλλασσαν προσκλήσεις για να επισκεφτούν μαθητές του ενός σχολείου το άλλο. Σχετικό είναι ένα γράμμα της εποχής αυτής που έγραψε μια μητέρα μαθήτριας στην Αμερική προς τον διευθυντή του σχολείου στην Ελλάδα, μεταφρασμένο απόσπασμα του οποίου παραθέτουμε:

« Αγαπητέ κύριε Μαλλά,

Η κόρη μου Ρομπέρτα γράφει στην Αλεξάνδρα Λατουσάκη εδώ και δύο χρόνια και μια ωραία φίλια αναπτύσσεται. Η Ρομπέρτα μάς μιλάει πολύ για την Αλεξάνδρα, και αυτό μας έδωσε μια ιδέα. Σκεφτήκαμε με τον άνδρα μου να πάρουμε την Αλεξάνδρα στην Αμερική για να περάσει δύο εβδομάδες μαζί μας ως επισκέπτρια. Θα μπορούσε να παρακολουθεί μαθήματα με τη Ρομπέρτα και να παίζει στα αθλήματα μαζί της και στο μάθημα χορού, ώστε να μπορεί να πάρει μέρος στη ζωή της κόρης μου. Μίλησα στον κ. Γουέμπ γι' αυτή την ιδέα και χάρηκε πολύ».

2. Τι λέτε να απάντησε ο κύριος Μαλλάς; Συμπληρώστε το γράμμα:

Αγαπητή κ. ...

Η πρόσκληση για να περάσει η μαθήτριά μας δύο εβδομάδες μαζί με την οικογένειά σας και να

..... μας τιμά ιδιαίτερα.

Θα μιλήσω στους γονείς της ώστε να

Με όλη μου την εκτίμηση

6

Όταν προσκαλούμε κάποιον, πρέπει να αναφέρουμε τον **σκοπό** αυτής της πρόσκλησης (π.χ. να έρθει στο σπίτι μας ή για να πάμε κάπου μαζί του ή για άλλο λόγο). Χρησιμοποιούμε λοιπόν προτάσεις που αρχίζουν με το **για να** ή το **να** και ονομάζονται **τελικές** (από την αρχαία λέξη τέλος = σκοπός) και προτάσεις που αρχίζουν με το **ώστε** και ονομάζονται **αποτελεσματικές ή συμπερασματικές**. Προσέχουμε να μην μπερδεύουμε τις τελικές προτάσεις που αρχίζουν με το **να** με τις προτάσεις που αρχίζουν με το **να** και είναι αντικείμενο ρημάτων. Για να τις ξεχωρίσουμε, δοκιμάζουμε αν μπορούμε να βάλουμε στη θέση του **να** το **για να**, π.χ.: *Θέλω να βγω έξω να πάρω αέρα* => *Θέλω να βγω έξω για να πάρω αέρα*.

3. Έχετε φίλους σε ξένες χώρες; Αν δεν έχετε, σκεφτείτε μήπως είναι καιρός να αποκτήσετε! Πολλά σχολεία ξένων χωρών ζητούν επικοινωνία με ελληνικά. Επίσης, το διαδίκτυο προσφέρει πολλές ευκαιρίες επικοινωνίας με παιδιά άλλων χωρών ή με Ελληνόπουλα που ζουν στο εξωτερικό.

Ας φανταστούμε πως θα θέλατε να γράψετε ένα γράμμα σε έναν καινούριο φίλο σας (ή φίλη) από μια ξένη χώρα. Σκεφτείτε τι θα έπρεπε να γράψετε σε ένα τέτοιο γράμμα.

- Πληροφορίες για σας
(το όνομά σας, τα ενδιαφέροντά σας και ό,τι άλλο θέλετε)
- Για το σχολείο σας
- Για την πόλη σας ή το χωριό σας
- Για την Ελλάδα
- Ό,τι άλλο νομίζετε ότι χρειάζεται ή είναι κατάλληλο

Προφορικά

4. Η λέξη **φίλος** προέρχεται από το αρχαίο ρήμα *φιλώ*, που σήμαινε *αγαπώ*. Η οικογένεια της λέξης είναι πολύ μεγάλη.

Βάλτε τις λέξεις στο σωστό κουτί:

φιλόφρων, φιλαράκος, φιλιανθρώπος, φιλία, φιλάργυρος, φιλιώνω, φιλειρηνικός, φιλελεύθερος, φιλήσυκος, φιλεύω, φιλοδοξία, φιλόζωος, φιλάω, φιλόλογος, φιλικός, φιλόσοφος, φίλημα, φιλενάδα, φιλότιμος, φιλί, φιλόξενος

ΕΝΟΤΗΤΑ 16: Πώς συνδέω φράσεις και προτάσεις;

I. Τελικές προτάσεις

Θα πάω να τη βρω για να της πω ότι έχει όμορφα μάτια.

Όταν θέλουμε να δείξουμε για ποιο σκοπό γίνεται κάτι, χρησιμοποιούμε **τελικές προτάσεις**. Αυτές εισάγονται με το για + το μόριο της υποτακτικής **να**.

Μερικές φορές (κυρίως μετά από ρήματα που δείχνουν κίνηση), οι τελικές προτάσεις εισάγονται μόνο με το μόριο **να**:
Π.χ. Τρέχω να προλάβω τον Ορέστη.

ΙΑ. Αποτελεσματικές ή συμπερασματικές προτάσεις

Ο καιρός επιδεινώθηκε τόσο πολύ, **που** ο θεός Βρασίδας ανέβαλε τις διακοπές του.

Περίμενε τις διακοπές του τόσες εβδομάδες, **ώστε** δικαιολογημένα στενοχωρήθηκε.

Οι **αποτελεσματικές προτάσεις** δείχνουν το αποτέλεσμα της πράξης που δηλώνει η κύρια πρόταση. Εισάγονται με τους αποτελεσματικούς συνδέσμους **ώστε, που**.

ώστε να, που να

Υπογράμμισε τις τελικές προτάσεις

(Η Ελένη θέλει να αγοράσει ένα ποδήλατο να κάνει βόλτες στην παραλία.)
 (Πήρε τηλέφωνο τη γιαγιά της για να της πει ότι θα καθυστερήσει.)
 (Θέλει να νεμώσει τον κήπο τριανταφυλλίες.)
 (Αγωνιστήκαμε να φτάσουμε ως την κορυφή.)

να
 για να
 τελική
 βουλητικές προτάσεις
 λειτουργούν ως Α

Να υπογραμμίσεις μόνο τις αποτελεσματικές προτάσεις. = P
 Θέλω να πιω νερό, ώστε να ξεδιψάσω.
 Πηγαίνω στο πανεπιστήμιο να μορφωθώ. → τελική
 Αγαπούσε τόσο το χορό, που αποφάσισε να γίνει χορευτής.
 Τον ελεύθερο χρόνο μου παίζω πιάνο, ώστε να ηρεμώ.

ΤΕΛΙΚΗ

ΒΟΥΛΗΤΙΚΗ

Να αναγνωρίσεις τις τελικές και τις βουλητικές προτάσεις.

Μπήκε στο δωμάτιο για να πάρει την τσάντα της. (ΤΕΛΙΚΗ)

Ήθελα να έρθω στη γιορτή για να σε δω πώς τραγουδάς.
(ΤΕΛΙΚΗ)

Θέλω να σηκωθείς και να φύγεις αμέσως. (ΒΟΥΛΗΤΙΚΗ)

Ρίχνει τόσο χιόνι, που δεν μπορώ να γυρίσω. (ΒΟΥΛΗΤΙΚΗ)

οι φίλοι μας, οι φίλες μας

φίλος

φιλ + κατάληξη

φιλ + β' συνθετικό

Οι σύνθετες λέξεις, όπως ξέρουμε, συνδυάζουν δύο ή περισσότερες σημασίες, ανάλογα με το πόσες λέξεις τις αποτελούν. Μπορούμε να καταλάβουμε τι σημαίνουν αν τις αναλύσουμε στα συνθετικά τους και βάλουμε και λίγο τη φαντασία μας να δουλέψει. Κάποιες από αυτές χρειάζεται να ανοίξουμε το λεξικό μας για να τις εξηγήσουμε.

Έτσι, η λέξη *φιλιαναγνώστης* σημαίνει ο φίλος της ανάγνωσης, δηλαδή αυτός που του αρέσει πολύ να διαβάζει. Η λέξη *φιλύποπτος* σημαίνει ότι κάποιος συνήθως υποψιάζεται τους άλλους, ότι δεν έχει εμπιστοσύνη σε κανέναν. Η λέξη *φιλάσθενος* σημαίνει ότι κάποιος αρρωσταίνει εύκολα.

Αφού σκεφτείτε πώς αναλύονται οι λέξεις στα συνθετικά τους, προσπαθήστε να βρείτε τι σημαίνουν:

φιλότεχνος: αυτός που αγαπάει την τέχνη

φιλότιμος: _____

φιλόδοξος: _____

φιλοδώρημα: _____

φιλόλογος: _____

Μπορείτε να φτιάξετε μια ιστορία με τέτοιες σύνθετες λέξεις:

Ένας φιλότεχνος φιλόλογος ξεκίνησε να πάει να δει μια έκθεση ζωγραφικής. Ο υπάλληλος στην είσοδο ήταν πολύ φιλόξενος και φιλότιμος και _____

Προσέχουμε την ορθογραφία:

τον φίλο (ο φίλος)

το φύλλο (του δέντρου)

Οι λέξεις αυτές ακούγονται ίδιες, αλλά διαφέρουν στην ορθογραφία και στη σημασία. Λέγονται **ομώνυμα**.

Ονοματεπώνυμο:

Ημερομηνία:

Φίλοι από άλλες χώρες

- ο Όταν θέλουμε να δείξουμε για ποιο σκοπό γίνεται κάτι, χρησιμοποιούμε τελικές προτάσεις. Αυτές εισάγονται με το για + το μόριο της υποτακτικής να.
- ο Μερικές φορές (κυρίως μετά από ρήματα που δείχνουν κίνηση), οι τελικές προτάσεις εισάγονται μόνο με το μόριο να: Π.χ. Τρέχω να προλάβω τον Ορέστη.
- ο Οι αποτελεσματικές προτάσεις δείχνουν το αποτέλεσμα της πράξης που δηλώνει η κύρια πρόταση. Εισάγονται με τους αποτελεσματικούς συνδέσμους ώστε, που.
- ο Για να ξεχωρίσουμε τις δευτερεύουσες τελικές προτάσεις από τις δευτερεύουσες προτάσεις σε θέση αντικειμένου ρήματος δοκιμάζουμε αν μπορούμε να βάλουμε το για να στη θέση του να.

Εργασίες για εμπέδωση

1. Υπογράμμισε τις τελικές προτάσεις:

• Είχα επιχειρήματα να την πείσω.	• Του υπέδειξα να μη βιάζεται.
• Μου είπε να φύγω.	• Έπρεπε να ερχόσουν νωρίτερα.
• Φώναζε να τον ακούσουμε.	• Κρατήθηκε να μη μιλήσει.
• Χρειάστηκε να συμφωνήσουν όλοι.	• Ρωτάω να μάθω.
• Θέλω να φάω.	• Πιάστηκε να μην πέσει.
• Πήγε να φέρει το τετράδιό της.	• Έτρεχα να προλάβω.

2. Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις χρησιμοποιώντας δευτερεύουσες τελικές ή αποτελεσματικές προτάσεις. Κάνε, επίσης, όποιες αλλαγές κρίνεις απαραίτητες.

- Έτρεξα και σήκωσα το τηλέφωνο.

- Ήρθε και της έδωσα χρήματα.

- Έχω τόσα χρόνια να πάω στο χωριό και δε θα με θυμάται κανείς.

- Το αστείο ήταν τόσο καλό και όλοι ξεκαρδιοστήκαμε στα γέλια.

- Πήγαμε στο αεροδρόμιο και την υποδεχτήκαμε.

- Της τηλεφώνησα και της είπα τα νέα.

3. Στις παρακάτω περιόδους υπάρχουν τελικές και αποτελεσματικές προτάσεις. Αφού τις υπογραμμίσεις, σημείωσε από κάτω το είδος τους.

- Έριξε τόσο πολύ χιόνι, ώστε έκλεισαν οι δρόμοι.

- Ήθελα να πάω διακοπές, για να ξεκουραστώ.

- Ένιωθε τόση χαρά, ώστε δε σταμάτησε να φωνάζει.

- Έκανα ένα δώρο στον φίλο μου, για να τον ευχαριστήσω.

- Ήρθε τόσο αθόρυβα που δεν τον κατάλαβα.

- Ο αυτοκράτορας επέβαλε φόρους, για να συγκεντρώσει χρήματα.